

A BME Építészmérnöki Kar Épületszerkezteti Tanszék

TÁJÉKOZTATÓJA ÉS VÉLEMÉNYE

az **építészmérnök diploma** tartalmának és eljárásának változásairól

Az Építészmérnöki Kar 2017. május 31.-én módosította az osztatlan képzés Diplomaszabályzatát, majd az őszi félév során több alkalommal születtek Dékáni Utasítások különböző képzéseink diplomázási rendjéről. 2018. január 24.-én a Kari Tanács ismét módosította a szabályokat, 2018. február 28.-i ülésére pedig Dékán úr egy még újabb, immár mellékleteivel együtt 47 oldalas tervezetet kíván beterjeszteni.

Véleményünk szerint ezek a változások egy kedvezőtlen tendencia részét képezik, nem igazán szolgálják a képzés hosszútávú szakmai céljait, illetve hallgatói érdekeket, és inkább csökkentik, mint emelik az építészmérnöki diploma értékét. A Diploma a hallgató számára a képzés egészét megkoronázó, összefoglaló, jelentős esemény, egyben tükröt tart elénk, oktatók elé is, ráirányítva a figyelmet a képzés eredményeire és esetleges hibáira egyaránt. Úgy gondoljuk, hogy az ország legnagyobb ilyen jellegű intézményében folyó építészmérnök képzés nem a Kar magánügye, annak minősége, változásai az egész szakmára nézve lassú, nehezen visszafordítható hatást gyakorolnak.

Meglátásunk szerint az építészmérnök szakma változóban van, kiszélesedett, és a képzésünk nem követi kellően ezeket a változásokat. Az épületekkel kapcsolatos követelmények egyre fokozódó bonyolultságával kapcsolatban a komplexitás, a mérnöki oldal megerősítése és a széles körű specializáció a helyes válasz és a piaci igény. Ezzel szemben a Diploma módosításai kapcsán egy ellentétes irányú súlyponteltolódás jeleit véljük felfedezni. Aggályunkat fejezzük ki, hogy ha ez a tendencia így folytatódik, akkor éppen a nálunk szerezhető diploma versenyképessége kérdőjeleződik meg, ami előbb-utóbb képzett szakemberek hiányához fog vezetni. Félő, hogy ha az építések a jövőben nem lesznek képesek kellő műszaki kompetenciákat felmutatni, akkor alárendelt szerepbe fognak kényszerülni, az építészet a generáltervezési szerepkör helyett szakággá válik. Véleményünk szerint a hallgatóinknak és a szakmának nem ez az érdeke.

Miután fenti véleményünket minden lehetséges kari fórumon rendre eredménytelenül képviseltük, kinyilvánítjuk egyet nem értésünket, és közzétesszük aggályainkat a változások leglényegesebb elemeivel kapcsolatban:

a) A Diplomatervezés tartalmának jelentős korlátozása

A Kar, hallgatóinak túlterheltségre hivatkozva, a "manuális munka" csökkentésének jegyében a műszaki munkarészeket műszaki leírásokra korlátozza, sőt minimális elvárás helyett maximálja ezek kiméretét. Az épületszerkeztant „szakágként” kezeli, műszaki tervlapok, csomópontok, részletrajzok készítésének megkövetelését kifejezetten megtiltja (a hallgató által választandó egyetlen "kiemelt szakág" kivételével). Be kívánják vezetni az "egyfokuszú diplomamunkát", amellyel egy tudományos probléma feldolgozásával vagy művészeti alkotással - épület terve nélkül - építészmérnöki diplomát lehetne szerezni.

Véleményünk szerint csak az kaphatna építészmérnöki diplomát, aki az építészeti elképzeléseit képes megfelelő szerkezetekben megvalósítani. Az optimális szerkezetek megtalálása, az ellentmondások feloldása, a szempontok összehangolása valódi tervezési folyamat, nem írásos műfaj, és kölcsönhatásban van az építészeti koncepcióval. A műszaki problémák rajzi feldolgozásának tilalma valójában ennek a tervezési folyamatnak a

tagadása. A részletképzés az építészeti szándék lényegéhez tartozik, nélküle az alkotás csonka marad és erőtlen. Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy az Építészmérnöki Karon bármikor is lehessen épülettervezés nélkül építészmérnöki diplomát szerezni. Az okleveles építészmérnöktől elvárható kompetenciák jelentős részben a diplomatervezés során fejlődnek ki, ez feltételezi, hogy mindig egy adott épület feladat viszonyában legyen értelmezve a diplomamunka. Az "egyfokuszú diploma" bevezetése veszélyezteti diplománk automatikus kamarai elfogadását és európai akkreditációját.

Szakmai hibának tartjuk a Diplomaterv ilyen mértékű tartalmi átalakítását. A Diplomaterv eddigi komplexitásában éppen a BME építészmérnök képzésének jellegzetessége jelent meg. Úgy gondoljuk, hogy a változás nem tükrözi a szakma, a kamara, az építészirodák, mint majdani munkaadók, a fenntartó érdekeit, és hosszabb távon a nálunk végzetek versenyképességének romlásához vezethet. Amennyiben ez a folyamat így folytatódik, gyengül a nálunk végzett építészek mérnöki kompetenciája, hiány támadhat a megfelelő szaktudású kollégákból, ami a tervek minőségének csökkenéséhez vezethet, s a folyamat végére maga az építészet válhat szakággá, kiszolgáltatottá, alárendelt szerepbe kényszerülhet a beruházói és építőipari környezetben.

b) A Diplomaszabályzat, mint a Kar "küldetésnyilatkozata"

Az évtizedeken át csak csekély mértékben változó Diploma rendszer gyökeres módosítása előtt szükség lett volna alapvető koncepcionális kérdések közös újragondolására. Sajnos hiába indult el a képzés reformja, még az alapvető stratégiai kérdésekben sem sikerült konszenzusra jutni, ugyanakkor a Diplomaszabályzatnak nem kielőzni, hanem befejezni kellett volna a szakmailag szükséges tantervi változásokat. Véleményünk szerint a Diploma hatalmas jelentőséggel bír, "üzenete van", mintegy a Kar küldetésnyilatkozata valósul meg benne. Ezért szükséges, elengedhetetlen, hogy a Diploma átalakítása előtt a Kar reagáljon azokra a kérdésekre, amelyeket korunk tendenciái indukálnak. Az építészettel, az épületekkel szemben a mai kor által támasztott egyre bonyolultabb elvárásokra a képzésünk komplexitása, a művészi és műszaki szempontok egyidejű fontossága, ebben a mérnöki oldal erőssége a helyes válasz. Mindezt markánsan meg kellett volna jeleníteni a képzést lezáró Diploma szabályzatában is, ez nem történt meg. Ehelyett a tudományos érdekek aránytalan mértékű megjelenését, a doktori iskolák eltúlzott szerepét tapasztaljuk benne. A kapkodva, konszenzus kialakulása előtt bevezetett új rendszer nehezebbé teszi a Kar önértékelését, alapcéljainak, hosszú távú stratégiájának újrafogalmazását, bebetonozza a Karon belüli pillanatnyi erőviszonyokat, nincs tekintettel a valós piaci igényekre és hallgatói érdekekre, melyek a sokféleségben, a művészi és műszaki oldal egyensúlyában, a diploma versenyképességében mutatkoznak meg. Így az új szabályzatot egy elszalasztott lehetőségnek tekintjük.

c) A szakszerűség problémája, a külső kontroll hiánya

Az új szabályok bevezetése kapkodva történt, a kiérleletlen, inkoherens szabályozás, a menet közbeni módosítások, a többféle értelmezés lehetősége káoszt, betarthatatlanságot eredményezett, mely nemcsak a hallgatók jogbiztonságát sérti, hanem jelentős terhet rótt a kari oktatók vállára is. Elfogadhatatlan, hogy a vitatható körülmények között bevezetett változások alapján lezajlott első félév tapasztalatai nincsenek összegezve, az új rendszer nincs objektíven és széleskörűen kiértékelve, hanem azonnal újabb módosításokba fogunk. Elfogadhatatlannak tartjuk, hogy a Diplomaszabályzat módosításait rendre nem előzi meg hatástanulmány, a módosítások során elhangzott indokok nem adatokon, tudományos igényességű elemzésen alapulnak, hanem megérzéseken, hangulati elemeken.

Hiányoljuk a külső szakmai kontrollt, a kamarák, szakmai szervezetek, a gyakorló építészek tapasztalatainak bevonását. A Diploma átalakítása vissza fog hatni a képzés egészére, így annak szabályai összefüggnek a jogosultsági kérdésekkel is, ezért nem kerülhető ki ennek objektív szakmai kontrollja. Nem fogadható el az az érvelés, hogy a Diploma tanulmányi kérdés, így belügy. A külső visszajelzések hasznosítása nem sértené az autonómiát, hanem a józan ész és az elvárható gondosság jele lenne.

d) A diploma témavezetők és szakági konzulensek körének indokolatlan szűkítése

Az új szabályok a diploma konzulens személyét a tudományos fokozathoz illetve a főállású oktató-kutató munkakörhöz kötik, minden további szakmai kritérium mellőzésével. Véleményünk szerint minden szakmai alapot nélkülöz, ésszerűtlen, aránytalan, hallgatóellenes és ezért elfogadhatatlan a lehetséges konzulensek körének ilyen mértékű korlátozása. Olyan szakemberek tapasztalataitól fosztaná meg a fiatalokat, akiket éppen több évtizedes szakmagyakorlási rutinjuk miatt foglalkoztat a tanszékük. Különösen sértő a már nyugdíjasok, a professzor emeritusok és a mérnöktanárok, mestertanárok korlátozása, akiknek státuszát a törvény éppen a szakmagyakorlási körnek a felsőoktatásban való intenzívebb jelenléte érdekében hozta létre. Érinti a változás többek között dr. Petró Bálint, Vörös Ferenc, Horváth Sándor, dr. Kakasy László, Pataky Rita, Kapovits Géza, Reisch Richárd, dr. Lányi Erzsébet, dr. Preisich Katalin, Schreiber Gábor, Laczkovics János kollégánkat, akik esetenként több évtizedes gyakorlattal, komoly életművel bizonyították rátermettségüket, amit a legnagyobb építészirodák rendszeres megbízásai is igazolnak.

A doktori fokozat és a diploma konzulensi képességek közötti korrelációt egyáltalán nem látjuk bizonyítottnak. Ugyanakkor semmilyen minőségi szűrőt nem alkalmaz a Kar az építész témavezetőkkel szemben a fokozaton kívül, például: magas szintű szakmai referenciák, megépült épületek, a diplomatervek témájával arányos tervezési jogosultság, a munkakörhöz rendelt alkalmazási feltételek folyamatos teljesítése stb. Fentiek alapján az intézkedést diszkriminatívnak érezzük, elsősorban a műszaki tanszékek, mérnöki kompetenciák háttérbe szorításaként éljük át, mely hosszú távon veszélyezteti a karon belüli egyensúlyt, a képzés tartalmát, a diploma értékét, így hivatásunkat is.

e) A hallgatói érdekek sérülése

A Kar szűkíti a lehetséges diplomakiíró tanszékek körét. Véleményünk szerint minden tanszéknek diplomáztatónak kellene lennie, ez a hallgatók tényleges érdeke, hiszen miközben mindegyik ugyanazt a szakmát közelíti meg egy speciális oldalról, ezzel sajátos értéket közvetít. A műszaki tanszékeken szervezett védelem lehetőség lenne olyan feladatok, összefüggések, megoldások felmutatására, melyek a tervezési tanszékeken szervezett diploma során általában fel sem merülnek, illetve nincsenek értékükön kezelve.

A változások következtében a Diplomatervet a szorgalmi időszak végére be kell fejezni, le kell osztályozni, ami erősen korlátozza a hallgatók lehetőségeit, csökkenti a Diplomatervek színvonalát. Véleményünk szerint a diplomaterv nemcsak számadás, hanem igazi érési folyamat is, az építész-mérnöktől elvárható kompetenciák jelentős részben a diplomaterv során fejlődnek ki. Ez szükségessé tenné a védelemig tartó teljes időszak kihasználását.

A változás nyomán a Diplomatervet műszaki szempontból csak a saját konzulense értékeli. Ez az értékelés sem számít bele a Diplomavédelembe, a műszaki tanszékek képviselői már nem tagjai a Diplomabizottságnak (kivéve az egy "kiemelt szakági" tanszéket). A védelem a műszaki részek aránya minimális, szerepe az értékelésben gyakorlatilag megszűnt. Véleményünk szerint az új összetételű Bizottsággal sérül a Diplomatervnél elvárható komplexitás, ez csökkenti a Diploma értékét, és a hallgató nem kap teljesértékű objektív visszajelzést munkája értékéről, hiányosságairól.

Kötelességünknek éreztük a Tanszékünk, a Kar, az építészet iránt érdeklődők, a hallgatók és a szakmai közvélemény tájékoztatását. Örömmel vesszük, ha megosztják velünk javaslataikat, ha támogatásuknak hangot adnak bármilyen lehetséges fórumon.

Budapest, 2018. február 25.

A 2018 február 14.-i tanszéki értekezlet véleményét összefoglalta:
Dr. Dobszay Gergely PhD, tanszékvezető

